Magyar Irodalmi Hírlevél

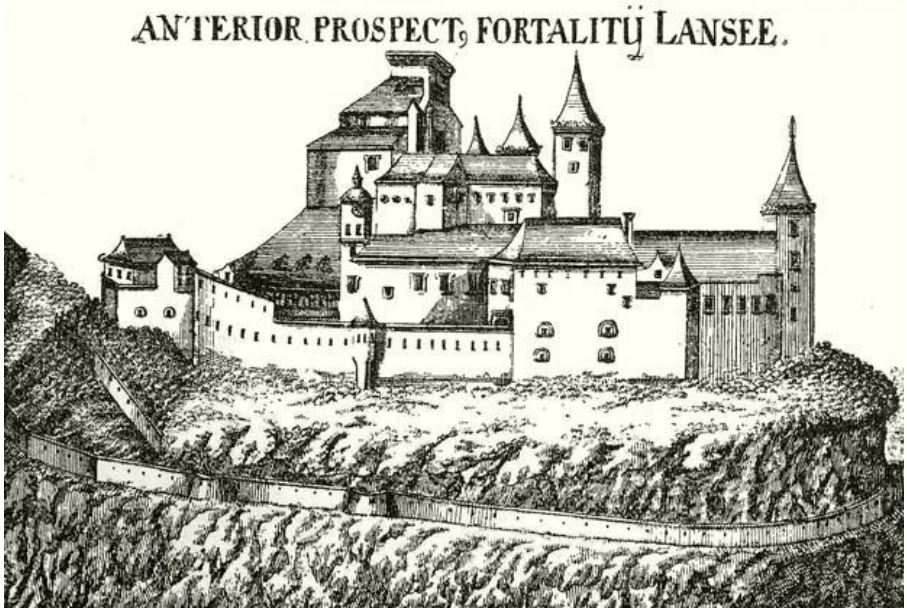

mek.oszk.hu

Hikszosz-óm
Csángó Himnusz
Tordai Ányos: Magyar harangszó
CSIKY GERGELY(1842 - 1891)
MULTIKULTURÁLIS ÉVAD A TEMESVÁRI CSIKY GERGELY ÁLLAMI MAGYAR SZÍNHÁZBAN
Márai Sándor: A boldogságról
Szabó István:Fecskék
Krúdy Gyula: Annabál
Erdélyi József: Altató
Takáts Gyula: Nyár falun
Kárpát-medencei irodalmi vándorgyűlés Marosvásárhelyen
Garay János költőre emlékeznek Szekszárdon
Nyirő Józsefre emlékeztek Csepelen
Írótábor Tokajban a hallgatás és elhallgattatás éveiről
Corvina
***Rabindranath Tagore::* Áldozati énekek**
Mácz István:Az ember (mikor és hogyan) igaz, jó, szép

2012 AUGUSZTUS **HETVENEDIK MEGJELENÉS**

Hikszosz-óm

Buda fejedelem lányának, Arannak az Égi származású Ten vitéz volt az első férje, aki a Turra hegyeiből hozott kövekből felépítette **Ten** várost. Az ő házasságukból született első fiukat Ménesnek nevezték, aki apja városa mellett felépítette **Ősten** kegyhelyét, s azt papi várossá tette. Mivel **Ménes** irányítása alatt nagy jólétben, bőségben éltek, megválasztották őt királyukká. Ten halála után Aran Samasna-Pistihez ment feleségül, aki látván, hogy az urukiak nem használnak lovakat, ezért az általa, illetve a hunok által használt egész lóállományt átengedte Ménesnek, aki a birodalom nyugati oldalának biztosítása végett megalapította a maga lovas-fejedelmi birodalmát. Ménes birodalmára nézve állandó veszélyt jelentettek az Atlantiszról menekülő különböző tengeri népek, akiket sokatmondóan csak sáska népeknek neveztek. Ezek miután elárasztották a Földközi-tenger egész vidékét, letelepedtek Afrika északi részén is. Mértéktelen erdőírtást végeztek, ennek a végeredményeként keletkezett aztán a Szahara. Az élelemhiány miatt gyakran betörtek az újonnan épült etruszk telepekre és Ménes birodalmába is. Ménes fiai: Nap-Kira, Narmen, Hor-aba és Khadafi voltak. Nap-Kira az apja hódításai nyomán új várost alapított, **On** napisten városát, ahol Amun papjai 45.000 évről szóló feljegyzéseket őríztek. 15 éves korában elvette Amun főpap lányát feleségül, majd újabb várost alapított meg: **Amun-ómot**. Narmen szintén létrehozott egy új települést, **Tébát**, amelyet szellemi központtá varázsoltak. A város felszentelésekor meghalt Ménes. Téba szentélyében temették el. Hor-Abát, aki papnak tanult, **Osiris** (Őrsúr) fogadta örökbe és nevelte fel, mivel neki nem volt gyermeke. Halála után ráhagyta a birodalmát. Szakhara mágus lányát, Szalajkát vette feleségül, és új fejedelmi várost hozott létre, amit apósa után **Szakhará**nak neveztek. Hor-Aba legnagyobb fia, Athotis **Anu** városát építette fel, majd később pedig **Hetevaret** uralkodói várost és **Bothon-Esthon** birodalmai felett uralkodott. Ménes legkisebb fia, Kadhafi mágus Hetevaretben uralkodott, de alapított egy tengeri birodalmat is és kereskedelmi kapcsolatot épített ki Etur fejedelem népével.

A majdani Észak-Egyiptom uralkodója Seth, Dél-Egyiptomé pedig Hórusz volt. Ménes csak az első birodalmat alapította meg, Esthon és Bothon területét kisebb királyságokra osztotta fel, de Egyiptom majdani egyesítése – a jelenlegi történelemkönyvek állításával ellentétben - **Toth**, azaz Tudó nevéhez fűződik. Ő volt **Karnak** főpapja és **Nippur**ban tanult. Felépítette az új **Meni** fővárost. Amikor a Vörös-föld és Fekete-föld között háború dúlt, ő mezítláb, egy durva köntöst a vállára vetve elindult, hogy végigjárja a királyságokat és meggyőzze a veszekedőket az egyesülés szükségességéről.

Ménes birodalmában, **Havarut** városában került sor Kr.e. 3970-ben a soros birodalmi nagyszalára, melynek - túl a témák egyébként is nagy jelentőségén – igen nagy hordereje volt, hiszen néhány Szíriuszról jött vendég is részt vett rajta!

Az Élet Temploma sokáig Nippurban volt, majd amikor azt veszély fenyegette, a szellemi központot áttelepítették Karnakba.

www.arvisura.van.hu/keret.cgi?/arvisigaz.htm

Csángó Himnusz

A Csángó Himnusz néven ismert ének szövege egy XIX. század második felében írt műköltemény, amit Petrás Ince János az általa gyűjtött népdalokkal együtt jegyzett fel.

Az 1989-1990-ben, amikor lehetőség nyílt a csángó öntudat szervezett formában való ápolására, felmerült a himnusz iránti igény. Ekkor került elő a Petrás Ince János által lejegyzett műköltemény, amit egy régi csángó keserves (*"Túl e vizen Tótországon ..."*) dallamával párosítottak, és így megszületett a Csángó Himnusz néven ismert ének.

Csángó magyar, csángó magyar
Mivé lettél csángó magyar
Ágról szakadt madár vagy te
Elfeledve, elfeledve.

Egy pusztába telepedtél
Melyet országnak neveztél
Most se, országod se hazád
Melyet országnak neveztél

Idegen nyelv beborít, nyom
Olasz papocskák nyakadon
Nem tudsz énekelni, gyónni
Anyád nyelvén imádkozni.

Én Istenem hová leszünk,
Gyermekeink, s münk elveszünk
Melyet apáink őriztek
Elpusztítják szép nyelvünket.

Halljuk áll még Magyarország
Úristenünk Te is megáld,
Hogy rajtunk könyörüljenek,
Elveszni ne engedjenek.

Mert münk is magyarok vagyunk,
Még Ázsiából szakadtunk,
Úristen sorsunkon segíts,
Csángó magyart el ne veszítsd!

http://tarsoly.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1085285

Tordai Ányos: Magyar harangszó

Vagyok fagyos szele sívó zivatarnak,
Letiport virága kietlen avarnak,
Bús fekete gyásza, fuldokló sírása
Haldokló magyarnak...

Vagyok millióknak zokogó keserve,
Összetörött harang félredobott nyelve,
Árvák sóhajával, özvegyek jajával,
Átkaival verve...

Vagyok pislogó mécs a ravatal mellett,
Vagyok bús akkordja halotti éneknek,
Hantok zuhanása, végső koppanása
Temető-rögöknek...

De nem! Nem foganhat meg az ősi átok!
Hej, ti a koporsót csak ne ácsoljátok!
Hej, ti gaz sírások, félre innen, félre!
Hitemmel hiszem, hogy Hungária él még:
Hej pribékek, sírba nem teszitek élve!

Szavamba sikolt fel a kies Vágvölgye,
Szavamban mordul fel a Kárpátok tölgye:
Hungária, ébredj!

Igazságért kiált a Muraköz síkja,
Fertő tavában a náderdő sivítja:
Hungária ébredj!

Nyögi kövér Bánság bitorlók hatalmát,
Halljátok a Bácska panaszos siralmát:
Hungária ébredj!

Hargita aljáról Csaba unokái
Ott a Hadak-útján jönnek bosszút állni:
Hungária ébredj!

És ti mindnyájan, kik vagytok még magyarok,
Akiknek szívében indulat kavarog,
Akiknek a lelke önmagát meglelte
A vérkeresztségben, a nyomorúságban,
Fonódjatok össze e szent imádságban:

"Mi három hegyünknek, mi négy folyamunknak
Keresztrefeszített koronás asszonya,
A világosságban akit elvesztettünk,
Most a sötétségben kit újra megleltünk,
Édes mártír-anyánk, ébredj Hungária!"

Aztán fel a zászlót, a keresztes zászlót
Emeljük magasra,
Hogy vérünkkel ráírt lángoló betűit
Barát és ellenség mind elolvashassa:
Gyáván nem halunk meg!
Lobog a mi lelkünk izzó érzelemtül,
És ha ez a két kar végbosszúra lendül,
Az oltárra visszük az utolsó csöpp vért
Mi magyar hazánkért, keresztény hazánkért!

...Voltam hirdetője elmúlt ragyogásnak...
Vagyok siratója bús fekete gyásznak...
Magyarok Istene, engedd, hogy lehessek
Vidám harangszója a feltámadásnak!

CSIKY GERGELY

(1842 - 1891)

1880-ban, a budapesti Nemzeti Színházban bemutatták A proletárok című színjátékot, amely egyszerre váltott ki sokakból lelkesedést, sokakból felháborodást, vagyis: botrányos siker volt. A drámatörténet úgy tartja nyilván, hogy itt kezdődik a realista igényű magyar társadalmi dráma.

Az általános irodalomtörténet számára pedig egészen Mikszáthig ezzel a keserűen mulatságos játékkal lép a legnagyobbat a kritikai **realizmus** felé a magyar irodalom. A dráma szerzőjét Csiky Gergelynek hívják. Ebben az időben harmincnyolc éves, tekintélyes hivatalokat ellátó római katolikus pap: teológiai professzor, szentszéki ügyész, legendásan művelt, elképesztően sok nyelven tudó férfi. Már eddig is volt néhány színpadi sikere. Az akkor éppen világszerte divatos újromantika stílusában írt eléggé súlytalan költői játékokat, amelyekben mégis lappangott mindig valami komolyabb, sőt bíráló jellegű mondanivaló is, mint amiket megszoktak az újromantikától. Akadémiai díjat is nyert ókori tárgyú drámája. Ez a Jóslat sokak szerint egyenest antiklerikális mondanivalót fejezett ki alig rejtő szimbolikával, ami eléggé feltűnő volt egy magas rangú papi szerzőtől. 'Egyházi felettesei kezdettől fogva sem tekintették jó szemmel a nagy képzettségű és emberfelettinek tetsző munkabírású teológus irodalmi tevékenységét. Azt még csak elnézték, hogy görög és latin klasszikusokat fordít (kitűnően!), de az újromantikáról igyekeztek lebeszélni, holott azt még csak nem is tudták, hogy ez a Csiky Gergely álnéven igen világi jellegű novellákat ír, néha verseket közöl mások neve alatt, és ha egyedül vagy kis társaságban van, akkor a Marseillaise-t meg a francia forradalom többi indulóját énekli, zongorán kísérve a saját, kellemes tenor énekhangját.

Csiky már A proletárok bemutatója előtt is nehezen viselte az egyházi fegyelmet, még kevésbé az egyház szemléletét. Amikor betegségre hivatkozva félévi szabadságot kapott, öt hónapot töltött Párizsban, ahol csaknem minden este színházban volt, megismerte a korabeli francia irodalmi életet, megtanulta a divatos francia drámák technikáját. És nagy részben ott, Párizsban írta meg ezt az új drámát, amelyben nyoma sem volt már az újromantikának, de a régi romantikának sem. A proletárok mozgalmas cselekmény útján, mulatságos figurákkal, vígjátéki hatásokkal, de fanyar ízekkel mutatta be, hogy a nemesi világ már tehertétele Magyarországnak, a nemesek a nemzet testén élősködő, nemcsak fölösleges, de egyenest káros alakok, létük akadályozza az egészséges polgári fejlődést. Ezeknek a körében 1848 szent emléke is csak szélhámoskodásra jó. A játék hősnője egy sohasem élt szabadságvértanú álözvegye, aki egy hivatásától tisztességtelen üzelmei miatt eltiltott ügyvéddel és egy házasságszédelgő, lecsúszott nemesúrral igyekszik minél többet harácsolni a náluk semmivel sem jobb, léhűtő nemesi társadalomból. A játék ugyan a közönség igénye szerint végül is boldogan, illetve az ártatlan és ártalmatlan szerelmes ifjak boldog egymásra találásával végződik, de igen keserű szájízt hagy maga után. Merőben új hang volt ez minálunk. És nagyon meghökkentő abban a világban, amely a dzsentrik — vagyis a nagybirtok szolgálatában álló nemesek — fennhatósága alatt, az európai tempótól elmaradottan polgárosodott. Csikyvel végre megjelent a nemességtől függetlenedni akaró polgár kritikája. Ez magyarázza sikerét is, a kritika botránkozását is. Persze a sikert indokolja, hogy Csiky jól megtanulta a drámaírás mesterségét: érdekes, fordulatos, mulatságos és nagyon modernnek érzett színjátékokat tudott írni.

És amikor erre válaszul egyháza most már ráparancsolt, hogy hagyjon föl minden irodalommal, térjen vissza egyházi teendőihez, akkor hátat fordított az egész papi pályának, kilépett az egyházból (lutheránus vallásra tért át), megnősült — és az élő magyar irodalom egyik főszereplője lett. Tíz éve volt hátra. Összesen negyvenkilenc évet élt, fiatal kora óta szívbeteg, de sohase törődött betegségével, még szenvedélyes dohányos is volt, világéletében agyonterhelte magát munkával; végül is egyszer ebéd közben, kezében késsel és villával, megmerevedett: halott volt.

Az a körülbelül tíz év, amely A proletárok bemutatójától élete végéig eltelt, Katona József és **Kisfaludy Károly** évtizede óta a legnagyobb előrelépés a magyar dráma történetében, és még a közben születő Csiky-regényekről is elmondhatjuk, hogy előkészítik Mikszáthot. A dzsentrivilágnak az az elmarasztalása, amely azután nagyobb művészi erővel, szépségekkel teljesebben bontakozik ki Mikszáth életművében — indulatában és szándékában már Csikynél megjelent.

És Mikszáth maga is dzsentri volt: belülről bírált. Csiky azonban polgár a nehezen polgárosodó nemesi világban. Családja ugyan nemességet szerzett az előbbi nemzedékek idején, de Csiky Gergely apja orvos volt (a szabadságharc honvédelmének egyik vezető orvosa), elődei mindkét részről kereskedők és iparosok. Ő kívülről nézte és ítélte meg a földesurak és a földjüket vesztett egykori földesurak életformáját és életmódját. Ő ábrázolja először nálunk, hogy ezek most már károsak a társadalomban. (A mi számunkra idegenül hangzik, hogy amikor „proletárt" mond — ezt nem a mai értelemben, hanem a szó ókori latin értelmében használja, és az ókorban ez a szó a társadalom terhére élősködőket jelentette; ma helyesebb is a híres színjátékot Ingyenélők címen játszani, mert a mi számunkra A proletárok cím megtévesztő.) Ő ismeri fel a „cifra nyomorúság"-ot, vagyis hogy a társadalom költségesebb életet vár el kiszolgálóitól, mint amennyi lehetőséget ad nekik. Ezzel lesz Csiky a tisztviselők eladósodásának, elnyomorodásának színpadi krónikása. Kíméletlen erővel ábrázolja, hogy a nemesi osztály, ha nem tud lépést tartani a polgári fejlődéssel, menthetetlenül elszegényedik, és ezt a folyamatot maga segíti elő esztelen életformájával. Buborékok című, egyik legjobb színjátékában és Sysiphus munkája című kitűnő kisregényében ábrázolja legkövetkezetesebben ezt a folyamatot.

De legkomorabb tragédiájában, A vasemberben azt is bemutatja, hogy ha egy öntudatos polgár szembe akar fordulni a nemesi erőkkel, a mi körülményeink között belebukik.

Csiky tehát tisztábban látott irodalmunkban, mint a kiegyezéstől kezdve — egészen **Mikszáth**-ig — bárki. De ő maga sem volt megalkuvás nélküli író. Nem bánta, mit mond az egyház, nem törődött a hivatalos véleményekkel, még a kritika se nagyon érdekelte, de áhította a sikert: a közönség lelkesedését. Ezért általában úgy mutatta be a valóságos problémákat, hogy az utolsó felvonásban minden rendbe jön. Úgy akart bírálni, hogy ne zavarja meg polgári nézőközönségének lelki nyugalmát.

Ez a polgári közönség pedig maga is úgy élt, hogy igyekezett kiegyezni a nemesi világgal. A polgárok java része arról ábrándozott, hogy dzsentri módra élhessen. Csiky ezt a vágyódást is kigúnyolta, de úgy, hogy ne fájjon. És ha egy drámája mégis túlságosan elevenbe talált, és a közönség fanyalgott, akkor a szerző gyorsan írt egy új drámát, amely kikényszerítette a tapsot. Túl gyorsan tudott írni, a felületi sikerért hajlandó volt felületesen is írni. Van is valami elsietettség a legtöbb művében. Stílusa jellegtelen, szabatos, jól gördülő, jól mondható, de színtelen nyelvezetű. Túl sokat is dolgozott: negyvennél több dráma, ennél is több drámafordítás, tucatszámra egyéb fordítás, közben-közben egy-egy érdekes, izgalmas regény — s mindennek java része a végső tíz év alatt. Pedig közben a Színiakadémia tanára volt, a Nemzeti Színház dramaturgja, a Tudományos Akadémia és a Kisfaludy Társaság funkcionáriusa, aki arra is ráért, hogy kávéházakban vagy éppen kültelki lebujokban nézelődjék, melyik figurából lehetne színpadi alakot formálni. Különös keveréke a lényeg meglátásának és a felületességnek, a művészi realistának és a hatásvadászónak. Túl törpe korban élt, s nem tudott eléggé fölébe nőni, osztozott kora hibáiban, de úgy, hogy észrevette a hibákat és a törpeségeket. A törpe kor viszonylagos óriása volt. Drámatörténetünkben pedig fordulópontot jelent; vele kezdődik az új magyar színjáték, közvetlen vagy közvetett hatása azóta is kimutatható minden drámaíró nemzedékünkön. Színjátékai ma is újra meg újra felújított darabjai színházaink műsorának.

Hegedűs Géza

literatura.hu/irok/real/csiky.htm

MULTIKULTURÁLIS ÉVAD A TEMESVÁRI CSIKY GERGELY ÁLLAMI MAGYAR SZÍNHÁZBAN

2012.07.13

Két naponta egy-egy előadás

A 2011/2012-es évad tíz hónapját a bőség jellemezte. A temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház 172 előadást kínált nézőinek: ezek közül 50-et a Stúdió Teremben, 45-öt a Nagyteremben, 18-at egy kisbuszban, valamint 72-őt városon és országon kívül.

Négy bemutatóra (Deviancia, Immanuel Kant, Furnitur és Borsszem Jankó) és két előbemutatóra (Peer Gynt és Vagabondó) került sor, az elmúlt évadokból pedig 10 előadás lett műsoron tartva.

Az előadások számát figyelembe véve a legsűrübb hónap október volt, 31 előadással, majd május 29 és január 22 előadással.

A nézőszámot tekintve a május hónap volt a legforgalmasabb 2868 nézővel, március 1594 nézővel és október 1488 nézővel. Az évad legnézettebb előadásai a Zián és Kopik (3032 néző), a Prah (1677 néző) és a Deviancia (734 néző) voltak.

A 2011/2012-es évadban a temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház átlag nézőszáma 71 fő volt.

A vendégelőadások és a publikum fontossága

Az alig lezárt évad egyik ismérve a Színház által létrehozott együttműködések különböző helyi kulturális intézményekkel, országon belüli és kívüli önálló színházakal, valamint a közönségnek szóló és ezt bevonó akciók.

A Színművészeti Egyetemmel és a Központi Egyetemi Könyvtárral létrejött kapcsolat számos román nyelvű felolvasó színházi estet eredményezett, a Francia Kulturális Központtal való pedig lehetőséget nyújtott arra, hogy a közönség megtekinthesse a Le grande large produkciót. Az évad meghívott előadásai közé tartoztak a ColectivA (Kolozsvár, Románia) és a Pataky Klári Társulat (Budapest, Magyarország) produkciói.

A közönség gyakran betekintést nyerhetett a színházi alkotás folyamatába különböző versenyek megszervezése által, valamint a nyílt próbákon vagy előadások utáni közönségtalálkozókon részt véve. Ugyancsak ebben az évadban a Színház bevezette mint opciót az online jegyvásárlást, valamint ajándékokat osztogatott nézőinek különböző ünnepek alkalmával, mint pl. a Színház Világnapja, Nőnap vagy Bálint-nap.

Elismert rendezők, fiatal tehetségek, kortárs és klasszikus szövegek

Az évad négy bemutatója és két előbemutatója újra megerősíti a Színház művészi identitását, mely a klasszikus értékeket egyesíti a legújabb színpadi kifejezésmódokkal, anélkül hogy figyelmen kívül hagyná a legfiatalabb nézőinek szóló műfajokat.

A publikumnak lehetősége nyílt megismerni két nagy drámaíró klasszikus szövegeit megismerni: a Thomas Bernhard által írt Immanuel Kant-ot és Henrik Ibsen Peer Gynt-jét. Ugyanakkor, a Színház repertoárjában fölbukkantak kortárs szövegek is: Vinnai András Furnitur-ja és Németh Ákos Deviancia szövege.

A temesvári Csiky Gergely Állami Színház az elmúlt évadban két magyar szöveget vitt színre, kettőt a világirodalomból, egy cseh regényt alkalmazott színpadra, valamint magyar, román és cigány népmeséket.

A meghívott rendezők elismert nevek mint Alexandru Colpacci vagy Horváth Csaba, valamint Peter és Zheni Pashov, másfelől fiatal tehetségek, mint Göttinger Pál vagy Csató Kata.

Turnék és fontos fesztiválok

Az elmúlt évadban a Csiky Gergely Állami Magyar Színház megerősítette az eurórégióban vállalt szerepét az eddigi legsikeresebb TESZT megszervezése, valamint a székhelyen kívül bemutatott 72 előadás által.

Idén a Színház részt vett a sepsiszentgyörgyi Reflex 2 Nemzetközi Színházi Biennálén, a debreceni Deszka Fesztiválon, a nagyváradi Rövid Dráma Fesztiválon, a gyergyószentmiklósi Kisebbségi Színházak Kollokviumán, az aradi EuroUnderground Nemzetközi Színházi Fesztiválon, a brassói EuroArt Fesztiválon, a szegedi THEALTER U21 plusz fesztiválon, valamint az Avignon Off Színházi Fesztiválon.

Idén a TESZT - Eurorégiós Színházi Találkozó május 19. és 27. között zajlott. A rendezvény keretén belül 16 előadás került bemutatásra, 4 koncert, 1 könyvbemutató, 1 plakátkiállítás és egy színházi témára épített gasztronómiai verseny. A találkozón, mely először hozta össze Temesvár mind a négy színházát, 1923 néző vett részt, akik közül 250 igényelt fülgallgatós fordítást. A rendezvény során zárt körű rádió működött, faliújság készült, reklámfelületként pedig a város egyik villamosa szolgált, mely mai napig hordozza magán a TESZT és Színház logóit.

Az elmúlt évadban a Színház Budapesten, Újvidéken, Szegeden, Marosvásárhelyen, Kolozsváron és számos egyébb Temes megyei helységben túrnézott.

Egyéni teljesítmények és fontos díjak

A Színház előadásai és színművészei számos jelentős díjjal lettek jutalmazva. Az évad leforgása alatt az intézmény számos alkalmazottja együttműködött a temesvári német és román nyelvű, valamint a szerbiai magyar nyelvű színházakkal.

A Prah című előadás elnyerte a nagyváradi XVII. Rövid Dráma Fesztivál Legjobb előadás-díját, valamint a Legjobb női alakítás-díját (Szász Enikő).

Molnos András Csabát díjazták a Vajdasági Drámaíró Versenyen, Borbély B. Emília és Lőrincz Rita pedig megkapta a 2011-es Pro Cultura Timisiensis díjat.

Dukász Pétert Bánffy Miklós díjjal tüntették ki egész eddigi munkásságáért.

Tokai Andrea és Magyari Etelka együttműködött a Temesvári Mihai Eminescu Nemzeti Színházzal és a Temesvári Német Állami Színházzal, miközben Dukász Péter az Újvidéki Színház színpadán lépett fel.

tm-t.ro/hu/?page=listpaged&pid=375&arh=1

Márai Sándor:
A boldogságról

Boldogság természetesen nincsen abban a lepárolható, csomagolható, címkézhető értelemben, mint ahogy a legtöbb ember elképzeli. Mintha csak be kellene menni egy gyógyszertárba, ahol adnak, három hatvanért, egy gyógyszert, s aztán nem fáj többé semmi. Mintha élne valahol egy nő számára egy férfi, vagy egy férfi számára egy nő, s ha egyszer találkoznak, nincs többé félreértés, sem önzés, sem harag, csak örök derű, állandó elégültség, jókedv és egészség. Mintha a boldogság más is lenne, mint vágy az elérhetetlen után!

Legtöbb ember egy életet tölt el azzal, hogy módszeresen, izzadva, szorgalmasan és ernyedetlenül készül a boldogságra. Terveket dolgoznak ki, hogy boldogok legyenek, utaznak és munkálkodnak e célból, gyűjtik a boldogság kellékeit – a hangya szorgalmával és a tigris ragadozó mohóságával. S mikor eltelt az élet, megtudják, hogy nem elég megszerezni a boldogság összes kellékeit. Boldognak is kell lenni, közben. S erről megfeledkeztek.

Márai Sándor: Füveskönyv

szepi.hu/irodalom/kedvenc/kt_019.html#02

Szabó István:

Fecskék

Janika nézegette a kisfecskéket. Már két napja leste, mi történik a kicsi fészekben.

A fiafecskék repülni tanultak. Kíváncsian figyelte gyarló mozdulataikat, ahogy ingadozva ültek a fészek peremén és riadtan szemlélték az alattuk tátongó mélységet. Az anyjuk ott cikázott a fészek körül, hívogatóan csicsergett. Janika úgy vélte, a fiait bátorítja. A kisfecskék remegtek az izgalomtól, nekifeszültek, szárnyukat emelgették, de mégsem rúgták el magukat a fészek biztonságot nyújtó széléről. A kisfiú is biztatni szerette volna őket, megértetni velük, hogy nem lesz semmi baj, repüljenek bátran, vidáman – de nem tudta, hogyan mondja meg nekik. Mikor a kisfecskék neki-nekifeszültek a repülésnek, ő is önkéntelenül megmerevítette a lábujjait, szíve izgatottan vert.

Végre az egyik kisfecske elrúgta magát a fészek széléről. Apró szárnyacskájával riadtan csapkodott, rémülten imbolygott a levegőben, majd megtelepedett az istálló falából kiálló szögön. Összehúzódva, félénk büszkeséggel pislogott.

Ekkor a másik kettő is kilendült a fészekből. Janika eltátotta a száját csodálkozásában. Nézte a fecskéket, anyát és fiait, majd a kiürült fészekre pillantott.

De az nem volt üres: még benne lapított egy kisfecske. Teste nem látszott, csak a farka meredt ki a fészekből, mozdulatlanul. A kisfiú nem értette a dolgot.

Az apja lépett be, szénát hozott a teheneknek.

– Édesapám, az a kisfecske miért nem röpül ki? Talán aluszik? – kérdezte.

Az apja szórakozottan fölnézett a fészekre.

– Gyönge lehet még – mondta és kiment.

Janika tovább figyelte az egyedül maradt fecskét. A többiek már kiszálltak anyjukkal a diófára, ott kavarogtak, csicseregtek az ágak fölött: megkapták teljes szabadságukat. Már nem törődött velük, csak a fészekben lapuló kisfecske izgatta. Tudni akarta mindenáron, hogy miért nem repül ki, de hiába leste, az meg sem mozdult. Sokáig állt a fészek alatt már fájt a nyaka a fölfelé nézéstől. Végül megunta. Kiszaladt az udvarra, lekuporodott, játszani kezdett a porban, de a kisfecske minduntalan eszébe jutott. Nem volt kedvére a játék, mindegyre a fészekből kimeredő fecskefarkat látta. Újra beszaladt az istállóba. A kisfecske éppen abban a helyzetben volt, mint az előbb.

Visszaült a porba. Egy kis kupacot kotort össze, közepébe mélyedést vájt, hogy olyan legyen, mint a fecskefészek. Igazgatta, elegyengette, majd fölállt, s távolabbról vette szemügyre alkotását. Egy kis fadarabot helyezett belé, az volt a kisfecske. De nem tetszett neki. Akárhogyan forgatta, rakta ide-oda, mégsem hasonlított rá. Kedvetlenül fölállt, s szétrúgta a porfészket a fadarabkával együtt.

Ismét bement az istállóba, és első pillantását a fészekre szegezte. Semmi. A kis, fekete farok éppolyan mereven nyúlt ki a fészekből, mint az imént.

Valami elszorította a kisfiú torkát. Nagyot nyelt. Düh, keserűség, türelmetlenség tombolt benne, majdnem szétvetették mellét a háborgó indulatok. Végre elsírta magát, s egy kicsit megkönnyebbedett.

Sokáig állt ott bódultan, míg odatoppant az apja. Fölemelte könnyes arcát az apjára, szemét vádlóan szegezte rá, majd kirobbant belőle a düh:

– Miért nem röpül ki hát az a fecske? – Apja védekezően vonogatta a vállát.

– Mit tudom én... Talán gyönge, mondtam. Vagy pedig... – Nem fejezte be a mondatot. Elfordult, a sarokban fölvett egy vödröt, s kiment vizet merni az állatoknak. Janika megint egyedül maradt. Kínozta a bizonytalanság, s fülébe csengett az apja tétovázó szava: vagy pedig... sejtett valamit, valami retteneteset, megmagyarázhatatlant, de nem akart gondolni sem rá. Harag támadt benne az apja iránt, mert nem tudja megmondani, miért nem repül ki az utolsó fecske. Vagy... talán nem is akarja megmondani?

Az apja újra bejött az istállóba. Bosszúsan nézte a csökönyösen fölfelé bámuló fiút s ráripakodott:

– Minek állsz itt? Mit bámulsz azon a nyavalyás fészken? Menj innen, kihajtom a marhákat itatni. Útban vagy.

Janika ránézett könnyes, esengő szemével. Az apja megszánta:

– Na, a rosseb egye meg hát! Felemellek, aztán megnézheted.

Odavitt egy ládát, leborította, hogy a feneke volt fölül. Ráállt, majd lehajolt a kisfiúért, s a karjára vette. Janika hálásan szorongatta karjával az apja nyakát, amint megkapaszkodott benne. Az apja egyre följebb emelte.

– Na, látod már?

A kisfiú ágaskodott, ágaskodott. Végre egy vonalba került szeme a fészekkel. Belepillantott. A kisfecske mozdulatlanul lapult. Kinyújtotta a kezét. A fecske meg sem moccant. Hozzányúlt, megsimogatta.

Megdöbbenve vette észre, milyen hideg és merev. Alig látott az izgalomtól, a szíve kalapált. Megfogta a fecskét, s a hátára fordította. A hasa mint rémes fehérség villant meg. Száz meg száz apró kukac nyüzsgött rajta egymás hegyén-hátán.

– Jaaaj! – sikoltotta, s ájultan zuhant az apja vállára.

szepi.hu/irodalom/kedvenc/kt_019.htm

Anna-bál

Éjjelente néha arra gondolok, hogy mily szánalomra méltók a hiú, előkelősdi páholylátogatók, akik az utolsó felvonás előtt elhagyják piros karosszéküket! A deszkákon még javában izzad a tenor, a dráma hősnője frissen rizsporozza arcát, a karzat meghatott csendben figyel a szomorúságos történetre, a frakkos szerző szétvetett lábbal szívja cigarettáját a hátulsó kapunál, és arra gondol, hogy mit ír a hírlapíró, a kis súgó újult erővel fellapozza a könyvet, a karnagy titkon tapsra vár, és az előkelősdi unottak már elhagyják a színházat... Mindig sajnálom őket, amint tüntetve, tetszelegve, céltalan gőggel hátat fordítanak a szegény színészlánynak, aki remegve várja a végszót a nagy jelenethez, a dobosnak, aki a dobverő dobálásával kíséri a taktust, és a nézőközönségnek, amely nagyrészt gyermekké, hívővé, ábrándossá válik, amint a függönyt feleresztik a komédiaházakban... hisz éppen ezen az alapon merészel a hisztrió ordítani, a hősnő házasságtörést elkövetni, Csortos fehér nadrágban és kék frakkban megjelenni, Rajnai bukfencet vetni. Csillag Teréz nagyot kacagni, és szép Acél Ilonka mélyen kivágott ruhában mutatkozni... a színházüzlet ábécéje: az illúziók, a szélhámosságok, a nézők hiszékenysége és a komédiázás lebilincselő varázsa. Ezt a varázsövet törik át a páholyok koránkelői, akik előkelően eltávoznak az utolsó felvonás elől. (Én mindig végigvárom az előadást, és gyönyörködöm a lelkes, hivő színészekben, akik hálásan köszönik a tapsot, holott csupa emberi hátakat láthatnak maguk előtt a deszkákról, a kárpit szárnya mögött vadul rohanó díszítőmunkások rángatják a kanapét, amelyen az imént Márkus asszony meghalt, a tűzoltó már hátrafont kézzel sétál, holott kipirultan verdesi tenyerét még a karzat, és a tolongani nem szerető kényelmes nézők csendesen üldögélnek. A csillárok alatt még az elhangzott szép szavak és elgondolások vergődnek, mint eltévedt lepkék, halkan száll szívünkre a látott történet virágpora, a kétség és hitetlenség messze zúg, mint elhagyott szobában a dongó, a színésznő szép lába, a tenor barettja, a karmester groteszk mozdulata vibrál a szemünk előtt... odakünn pedig az előretolongók már érzik a valóságos élet szagát, kapják a verést, mint karácsony után a gyermekek, sivár józansággal nézik a tócsában a lámpafényt, mint a táncos, díszöltönyös násznagy, midőn a lakodalomnak végérvényesen vége van... csak az álomlátók és a gyermekek hagyják el nehéz szívvel a dalcsarnok falait; félelmetes, hogy odakünn az utcán keménykalapban járnak az emberek!)

Ám a mostani nagy színjáték utolsó felvonása elől nem távozhatik el a legunottabb páholybérlő sem.

*****

A tavon, ahol egy csónakot hajtok, mint valamely múlt századbeli balatoni gavallér, aki bánatot, csalódást a "nemzet bárójának" fáraó-bankját, a nem sikerült éji zenét és a hölgy hűtelenségét ment felejteni a víz közepére, mennydörgés hallatszik. Az ég tiszta, a víz elaludt, a szundikáló hegyek csaknem belebólintanak a Balatonba, és a mennydörgés ismétlődik. Egy tüzérségi gyakorlótér van valamerre, ott próbálják meg az új ágyúkat. A tompa dörrenés, amely a szelídséget, békét és jóízű emlékezést lehelő dombok mögött felhangzik, jelenti, hogy a szemhatáron túl még mindig a vasszekeres hadiélet dörög tova gigászi kerekeken, és az országútról vaskesztyűs lovagok félreparancsolják a jámbor vásárosok tulipánládás kocsijait, a mozgó komédiásházakat és az enyhe batárokat, amelyekben szép lelkű férfiak és nemes szívű honleányok utaztak az Anna-bálra; az alkonyodó tó, Tátika felett öreg Kisfaludy pipafüstje módjára kanyargó bárányfelhő, badacsonyi álomút, tihanyi regés visszhang, fűben heverésző pásztorgyerek, siófoki dáma, füredi öreg pap, a kiáltó sirály és a Balaton emlékezetes és felejthetetlen mélasága: minden csak egy andalító színház színpada; ahol a kedves és kedvetlen figurák közül azokat látjuk meg, akiket a színpadról szeretünk vagy félünk: gyermekkorunkban a lengő, piros bajuszú komikust, később a dráma érzékeny szendéjét vagy tömött, ízes primadonnáját, ferde arcú intrikust, a *Három testőr* fontoskodó, bárgyú hírlapíróját, minden csak egy kis színpad, amelyen a háború előtti, valóságos és mégis réginek tetsző magyar életnek egy kis részét újra láthatjuk. Mint öregember emlékezésében a letűnt ifjúság: alig elviselhető korunkban oly gyengéd az idei balatoni nyár. - A hegyek mögött halálos erejű szörnyetegeket tanítanak munkálkodásra, és a tavon szitakötő módjára leng a fehér vitorlás. A partokon pirosló nyári lakokban most valóban az élet menekültjei köszöntik hálás szívvel a kelő napot, és néznek aggodalmas szívvel a felhők között aludni térő aranykorong után: csak még ne lenne vége ezen tomboló, őrült tengerről üde sziget korállpiros öblébe menekült nyári napnak, még folyjon az előadás a drága hangoktól zsongó kis színházban, bukfencezzenek az aktorok, lebegjen a könnyű dáma, és a karmester se szüneteljen újabb jeladásokkal... még tartson a bohó, ábrándos, léleknyugtató, életet megkedveltető, bút, bánatot, szörnyű háborút felejtető balatoni nyár! Farkas Imre verseit mondják a lányok, ne a szibériai ál-Petőfiét. Csak mulassanak, szeressenek, virágban, csillagban, szempárban gyönyörködjenek még az emberek, akiket nem tiport le a magurai hegyhát visszhangja, hogy végleg el ne felejtsék az emberi életet; hogy a hazatérők megtanulják az itthoni arcokról ismét a mosolygást, a dalt, az életszerelmet... Hogy legyen egy szív Magyarországon, amely az új földalakulás tűzhányós, földrengéses, tengeráradásos idején is meghallja, hogy mit mond a bolond szélkiáltómadár a nádasban:

Őszre vége van...
A nyárnak vagy a háborúnak?
Ki tudná?

*

A csónak hosszú árnyékot vet a vízre, egy kis csillag kíváncsian kukucskál le az ég kerületén, talán az Annák csillaga, aki korábban kel az estén, hogy leányait öltözködni, reménykedni, fésülködni és táncrendet forgatni lássa.

Mintha egyetlen Anna sem volna ez évben a Balatonon.

Néma tájak mellett hajtom a csónakot. Füred csendben világít jobbra, Siófok kacéran ragyog, mint a nagyvilág a falusi lányok álmában, a nyári lakok elbújnak a leereszkedő homályban, csendes mélabú várja Annát, amint piros rózsái között, egészségesen, kívánatosan, ropogva megjelenjen, hogy az öregasszonyok kötőtűje belekösse a végtelen harisnyába a legutolsó Anna-bál történetét... Ez esztendőben üresen marad a báli névsor belseje a Hölgyfutárban. Bizay, a "nemzet bárója", ha kísérteni jár a balatoni partokra, hiába festette ki ez estére bajuszát. Szegény Annák!

(1916) ***Krúdy Gyula***

mek.niif.hu/06300/06384/06384.htm#73

Erdélyi József: Altató

Tücsök zenél a vén tűzhely alatt.
Zenélj, tücsök, - rég nem hallottalak!
Pedig be sokszor altatott zenéd,
Gyerekkoromban. Emlékszel-e még?...

Más megye volt az, más volt az a ház,
Lakásom-ágyam volt azóta száz,
Nyár múlt azóta, harminc legalább,
Egy emberöltő! Egy egész világ!

Más tanya volt az, gyermek voltam én,
De én voltam az élet elején,
De én voltam, az, aki most vagyok,
Ki most vagyok, ki holtig maradok...

Tücsök zenél a vén tűzhely alatt.
Zenélj, tücsök, - rég nem hallottalak!
Pedig be sokszor altatott zenéd,
Gyerekkoromban. Emlékszel-e még?...

Más tücsök vagy te, de mint az, te is,
Azt mondod nékem, hogy „csicsis-csicsis”.
Alszik a tűz, takarja a hamu,
Aludj te is, te fáradt kisfiú!...

(Forrás: Erdélyi József: Villám és virág 43. old. - Turul Szövetség Könyv- és Lapterjesztő Kft. 1941.)

csicsada-irodalom-birodalom.blogspot.hu

Takáts Gyula: Nyár falun

Holányi Julianna: Falusi nyár
A kép forrása: http://www.festomuvesz.hu/holanyi/holany26.htm

Ízes halászlé csalogat a hegyből
s a kocsmai illatos ebéd
ajkamon oly lágy, jó zamattal fordul,
mint halászok száján a beszéd.

Velük élek e forró nyárban,
ezen a hőségütötte dombsoron,
hol tűzkakas sül minden zsuppon
s a fa is árnyékra lesve ácsorog.

Most kutyám vezet a hűs után.
Ott fekszem lomhán a szérűskert tövén,
s míg verset számolok ujjamon,
kékeres árnyával takar a sövény.

Délre már lábam térdig lóg a napba,
lomha lassan arrébb fordulok.
Kikerül csendben a halárus engem.
Zsákjából rám olvadt jég csorog.

S míg egy pottyant lila szilvából
a mohó hangyákat fújva kergetem,
a nedves port nyalja vén kutyám,
s a kút felé kullog át a kerteken.

Már korsóm után nézek én is.
Vályúba löttyentem a poshadt vizet,
s szikár kocsmai beszéd után
hasas cseréppel a hegybe bort viszek.

A falu berkén kormos tüzek ülnek.
Szívem székén álom szenderül.
A hold csókolja végig kancsóm száját,
s porcellán méhében elmerül.

http://csicsada-irodalom-birodalom.

Kárpát-medencei irodalmi vándorgyűlés Marosvásárhelyen

Dátum: 2012. július 13
A hét végén Marosvásárhelyen tartja vándorgyűlését a Kárpát-medencei Irodalmi Társaságok Szövetsége (KITÁSZ); az eseményen erdélyi, magyarországi, vajdasági és kárpátaljai irodalmi társaságok képviselői vesznek részt.

A szövetség 22 éves múltjában megszokottá vált, hogy a Kárpát-medence más-más tájain gyűlünk össze. A Partiumban és Erdélyben is többször tanácskoztunk már, de Marosvásárhelyre most először megyünk - mondta Medvigy Endre irodalomtörténész, a KITÁSZ leköszönő elnöke az MTI-nek.

A Székelyföld határán fekvő városban a 21. vándorgyűlését tartja a szervezet. Medvigy Endre felidézte, hogy személyes szálakkal is kötődik Marosvásárhelyhez, doktori dolgozatát a két világháború közötti erdélyi magyar irodalom szellemi áramlatairól és az erdélyi fiatal magyar írók és értelmiségiek 1937-es Vásárhelyi találkozójáról írta.

Az erdélyi magyarság szellemi értékei című tanácskozás keretében pénteken és szombaton az erdélyi magyar irodalomhoz, az erdélyi kultúrához kötődő témában hangzanak el előadások. A résztvevők a hagyományoknak megfelelően az első napon az eseménynek otthont adó település kulturális értékeivel ismerkednek.

A rendezvényen Medvigy Endre Nyirő József "néma küzdelméről" és "három temetésétől" tart előadást. Az irodalomtörténész sajnálatosnak tartotta, hogy "álságos cirkusz" alakult ki a temetés körül. Elképesztőnek tartotta, hogy - mint fogalmazott - miután az irodalomtörténészek egybehangzóan kedvező képet alakítottak ki Nyírő munkásságáról, "a politika valami egészen mást kezdett sugallni az íróról". Hozzátette: "a végzetes félreértések" után reménykedik abban, hogy a vándorgyűlés is hozzájárulhat a dolgok rendezéséhez.

(MTI)

Garay János költőre emlékeznek Szekszárdon

Dátum: 2012. június 13.
Több mint húsz programmal, konferenciával, műveltségi vetélkedőkkel, kiállítással emlékeznek idén szülővárosában, Szekszárdon a 200 éve született Garay János (1812-1853) költőre.

A szerdán a tolnai megyeszékhelyen sajtótájékoztatón ismertetett programtervezet szerint a Garay-évet a költő születésnapján, október 10-én nyitják meg ünnepélyesen Szekszárdon.

Az alkalomból Garay és kora címmel művelődéstörténeti konferenciát rendeznek a költő nevét viselő gimnáziumban, az Illyés Gyula könyvtárban útjára indul a Garay 200 című vándorkiállítás.

A tervek szerint október 11-én a szekszárdi fiatalokból álló Tücsök Színpad Garay legnépszerűbb művének, Az obsitosnak Kodály Zoltán által megzenésített változatából, a Háry János című daljátékból ad elő részleteket, egy későbbi időpontban pedig a bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium színjátszó csoportja mutatja be a Háry, Vitéz és a többiek című darabját.

Az obsitos alakja feltűnik a szeptemberben rendezendő, Digi 24 elnevezésű digitális rövidfilmes verseny témájaként, Szekszárd legnagyobb fesztiválján, a szintén szeptemberi szüreti napokon Háry Jánost idéző nagyotmondó versenyt rendeznek, a Wosinsky Mór Múzeumban a hétvégén, a múzeumok éjszakájának részeként pedig Háry-oskola címmel gyerekeknek tartanak játékos foglalkozást.

Az emlékév alkalmából több kiadvány is megjelenik kora egyik legnépszerűbb, már egyműves szerzőként számon tartott költőjéről; a Wosinsky Mór Múzeum a Szekszárdi füzetek sorozat keretében ismeretterjesztő kiadvánnyal jelentkezik, és napvilágot lát a Garay-család szintén Szekszárdon őrzött levelezése is.

(MTI)

Nyirő Józsefre emlékeztek Csepelen

Dátum: 2012. június 16.
Nyirő József íróra emlékeztek mintegy százan péntek délután Csepelen a Radnóti Miklós Művelődési Házban. Az épület előtt a Demokratikus Koalíció szimpatizánsai tüntettek az ellen, hogy Nyirő Józsefet épp a Randóti Miklósról elnevezett intézményben ünneplik.

Németh Szilárd, Csepel fideszes polgármestere "kis intermezzónak" nevezte a tüntetést, szerinte a tüntetők célja a "botránykavarás" volt. A polgármester a demonstrálókat cinikus provokátoroknak nevezte, valamint megjegyezte, hogy a tüntetést szervező Vadai Ágnesnek, a Demokratikus Koalíció elnökségi tagjának a Parlamentben két Nyirő József- és egy Radnóti-kötetet fog ajándékozni, hogy a politikus megismerhesse az erdélyi író műveit.

Fráter Olivér történész felidézte a meghiúsult székelyudvarhelyi újratemetés körülményeit, valamint úgy vélte, Nyirő József "erdélyi gyöngyszem", aki "megvigasztal, utat mutat az értékválsággal terhelt világban". Szerinte az újratemetést a román hatóságok ellenállása és a helyi magyarság politikai érdekképviselete vezetőjének elutasító magatartása hiúsította meg.

A történész elmondta: elkezdte kutatni Nyirő József második világháborús szerepvállalását, az eddigi eredményei azt mutatják, az író "nem vállalt tevőleges szerepet egyik diktatúrában sem". Kijelentette: háborús bűnökkel nem vádolták meg, és nem ítélték el.

Takaró Mihály irodalomtörténész emlékeztetett: az író munkássága 2013. szeptember 1-jétől a Nemzeti alaptanterv része lesz. Szerinte a két világháború közötti magyar irodalmi kánon csonka, torz, és helyre kell állítani. Mint fogalmazott, a kánonból ideológiai okokból száműzték a nemzeti-konzervatív irodalmat és az erdélyi irodalmat. Takaró előadásában részletesen taglalta az író életútját, felidézve, hogy Nyirő József megítélése "a maga korában pozitív volt". Rámutatott, az erdélyi írót nemcsak székely apostolnak, hanem a székelyek Mikszáthjának is nevezték, mert ahogy Mikszáth Kálmán a palócokat, úgy Nyirő a székelyeket ismertette meg a világgal.

Az irodalomtörténész, utalva az író szélsőjobboldali múltjára, elmondta, a magyar irodalom számos alakját száműzhetnék a kánonból közéleti szerepvállalásaiért. Ugyanakkor leszögezte, szerinte a kommunista eszmével való szimpatizálás miatt nem kell kizárni a magyar irodalomból József Attilát, Babits Mihályt vagy Kosztolányi Dezsőt sem, hiszen kiváló költők.

Miért nem hagyta ott a parlamentet 1944-ben? - tette fel a kérdést Takaró, majd úgy válaszolt, hogy azért, mert Nyirő esküt tett, hogy nem hagyja ott a képviselőházat. "Az utolsó percig, amíg lehetősége volt tenni Székelyföldért, tett" - mondta az irodalmár. Szerinte az író soha nem volt nyilas, mert nem volt tagja a nyilas pártnak.

Az író a székelység "morális mélyrétegeit" tárta fel - méltatta Uz Bence című regényét Takaró, hozzátéve, Nyirő sosem az idillt, hanem a valóságot mutatja be. Az irodalomtörténész emellett a XX. századi magyar irodalom óriásának nevezte az írót.

(MTI)

Írótábor Tokajban a hallgatás és elhallgattatás éveiről

Dátum: 2012. június 8.,
A 20. századi irodalom és a politikai hatalom viszonyára fókuszál a negyvenedik Tokaji Írótábor: a hazai és külhoni magyar írók, költők, irodalomtörténészek idei rendezvénye augusztus 15-től 17-ig tart a Tisza-parti városban.

A 40. Tokaji Írótábor azokat a történelmi pillanatokat idézi meg, amelyek a megtorlás, a tiltás, a korlátozás rendszerét létrehozták, amelyek hozzájárultak az ízlésbeli és ideológiai eszmecserét akadályozó gyanakvás és megosztottság korához - mondta Szentmártoni János, a Magyar Írószövetség és a tábor kuratóriumának elnöke csütörtökön az MTI-nek.

Emlékeztetett arra, hogy az irodalom és a politikai hatalom viszonya a 20. században végzetesen befolyásolta az alkotói sorsokat, irodalmi pályákat, a frissen formálódó és a már lezárt életművek helyzetét. A szakmai szervezetek, az autonóm irodalmi orgánumok felszámolásától, az "ellenséges" vagy "reakciós szemléletű" szerzők betiltásától, elüldözésétől, bebörtönzésétől a klasszikus irodalmi alkotások ideológiai alapon történő cenzúrázásáig változatosak voltak a módszerek - fogalmaznak az írótábor szervezői arról, idén miért ezt a témát választották.

Szentmártoni János szerint a fiatal tehetségek kontraszelektálásáig, a kortárs alkotók hamis hierarchiájának kialakításáig, később a nyilvánosság, a szakmai befogadás zsilipjeinek a "tiltott, tűrt, támogatott" minősítések jegyében történő mozgatásáig számtalan eszköz állt a hatalom rendelkezésére, hogy létrehozza az általa teljes mértékben uralt és irányított irodalmi életet.

Ez a centralizált irányítás határozta meg az irodalomközvetítő rendszerek: az oktatás, a könyvtárak, a rádiók, a filmgyártás, majd a televízió által reprezentált kánont, amely számos értéket is magában foglalt ugyan, de a különböző politikai időszakokban könyörtelenül kiiktatta a köztudatból a vele azonosulni nem képes, nem hajlandó alkotókat.

Így törölték a II. világháborút követő évtizedek magyar irodalmából Bánffy Miklós, Dsida Jenő, Hamvas Béla, Ignácz Rózsa, Kodolányi János, Kós Károly, Márai Sándor, Mécs László, Nyirő József, Reményik Sándor, Tormay Cécile, Várkonyi Nándor, Wass Albert és más kiváló írók, irodalmárok nevét, életművét, könyveit - tette hozzá. Mint megjegyezte, mindezt hosszú évtizedek alatt, állami költségvetésből fizetett irodalmi hivatalnokok serege végezte el.

A Tokaji Írótábor kezdetektől fogva befogadta, hívta a különböző nézeteket valló írókat, közéleti szereplőket, fejtsék ki nézeteiket, ütköztessék őket.

Tokaj évről évre meghatározóan a nemzeti érzelmű és közéleti elkötelezettségű résztvevők gyülekezőhelye volt és az ma is. A hetvenes évektől itt vetődtek fel először olyan megoldatlan társadalmi kérdések, mint a népességfogyás, a környezetvédelem, a kistelepülések helyzete, a lakótelepi elszigetelődés vagy a határon túli magyarság sorsa, és itt foglalkoztak először a magyar irodalom jelenlétével Európában.

Az írótábor elindítóinak szellemi hátterét a Tokajjal szomszédos Tiszaladány szolgáltatta, amelynek lakói ma is híven őrzik a népi írókkal - Sinka Istvánnal, Somogyi Imrével, Szabó Pállal, Móricz Zsigmonddal, Veres Péterrel - való kapcsolatuk emlékét, és ahová a mostani tábor résztvevői is elzarándokolnak.

(MTI)

Corvina

A corvina, vagy korvina; Mátyás király könyvtárának a Bibliotheca Corviniánának a kódexe. A corvina a latin corvus szóból eredeztethető. A corvus hollót jelent. Mátyás király jelképe a csőrében gyűrűt tartó holló volt. Mátyás király (1443-1490) könyvtára, - a Bibliotheca Corviniana - korának egyik legjelentősebb könyvtára volt. A reneszánsz Európában egyedül a vatikáni könyvtár volt az, mely méretben felülmúlta. Mátyás budai könyvtára céltudatos politikájának előremozdítója volt, melyre óriási összegeket áldozott. A Bibliotheca Corviniana 2005 novemberében felkerült az UNESCO Világemlékezet (Memory of the World) listájára.

- 1 A könyvtár története
- 2 A könyvtár felépítése
- 3 A corvinák díszítése
- 4 Hivatkozás

A könyvtár története

A király könyvgyűjtéséről nincsenek adatok egészen az 1460-as évek közepéig. Csak utalásokat találunk, hiszen Mátyásnak ajánlott irodalmi művekről beszélhetünk csupán (pl.: Antonius Constantius Fanensis Elégiája). Az első bizonyító írásos dokumentum egy 1471-ben íródott levél, melyet Mátyás a római akadémia elnökéhez, Pomponius Laetus-hoz intézett. A levél több fontos adatot is megőrzött a könyvtárra vonatkozólag. Bizonyítja, hogy a könyvtár tartalmaz Rómából származó könyveket; utal arra, hogy Mátyásnak már saját kódexfestője volt, valamint leírja Mátyás könyv- és olvasási szeretetét is. Mátyás könyvgyűjtésének első szakasza kb. 1467-től 1472-ig tehető. Az 1467-es év Mátyás uralkodásában egy jelentős dátumnak mondható, hisz ekkorra szilárdította meg a hatalmát (cseh korona megszerzése, Ny-Európa felé nyitó politika), ekkor nyílik meg Pozsonyban az egyetem, és teret hódít a humanizmus az országban. Az optimális háttér tehát adott volt a könyvtár bővítéséhez. Ebben a korszakban Mátyást - mint az ókori irodalom nagy rajongóját és ismerőjét - főleg a könyvek tartalma érdekelte (a fennmaradt 170 hiteles Corvina kötetből 56 db az ókori híres szerzők műveit tartalmazta). Az 1470-es években tovább gyarapodott a könyvtár, méghozzá Janus Pannonius (1434-1472) és Vitéz János (1408-1472) könyveivel. A kor uralkodóinak egyik könyvszerzési módszere volt ugyanis az ellenfelek könyvtárának elkobzása, így az egykori két királyi barát nagyszerű gyűjteménye is hasonló sorsra jutott. A könyvtár életében ezután három évig stagnálás következett be, nem gyarapodott számottevően a kötetszám. Fontos megemlíteni az első könyvtárost Galeotto Marzio-t (1427-1497 körül), aki barátja Janus Pannonius hívására érkezett Magyarországra és 1465-től élt Budán. A könyvtár életének második szakasza 1476-ra tehető, amikor is Mátyás 33 éves korában (uralkodásának 18. évében) elvette feleségül a nápolyi királylányt Beatrixot. A könyvtárra ebben az időben nagy hatást gyakorol az itáliai humanizmus, rengeteg kódex érkezik Nápolyból. 1485-ben Mátyás 8 ezer fegyveresével elfoglalja Bécset, ami a Corvina Könyvtár életében is fordulópontot jelent. E korszak méltó nyitó eseményeinek tekinthető Ugoleto firenzei útja és Naldo Naldi (1439-1520) a Corvina Könyvtárat dicsőítő írása. Ettől az időponttól Mátyás is nagyobb hangsúlyt helyez a könyvállomány díszítésére, mint a tartalomra. Az egyszerű díszítéseket reneszánsz mesterművek váltják fel. A corvinák azonban nemcsak itáliai mesterekhez fűzhetők, hanem Mátyás budai műhelyéhez is. Az itt dolgozó művészek főleg (észak-) itáliai technikákat használva egy új stílust hoztak létre. Mátyás 1490-ben meghalt, a Corvina- könyvtár is hanyatlani kezdett. Az első veszteség már halálakor bekövetkezett. Ugyanis mikor Mátyás fia, Corvin János (1473-1504) Csontmezőn vereséget szenvedett, a Budáról elmenekített kötetek is vele voltak. A győztesek ugyan visszavitték őket az eredeti helyükre, de közben jelentős mennyiséget zsákmányként elkoboztak. A nagy királyt II. Ulászló (1490-1516) követte a trónon, ő azonban képtelen volt Mátyás munkásságát folytatni, mind az ország irányításában, mind pedig a könyvtár gyarapításában (vagy akár csak régi szinten való megőrzésében). Ulászló ugyanis mintegy 150 befejezetlen-könyvet hagyott Firenzében, amelyek ezután a Mediciek és más gazdag családok kezére jutottak. Az első jelentős veszteségek után azonban egy időre újra működött a könyvtár. A budai műhely is fennmaradt még egy rövid ideig és néhány könyvet készít is Ulászló számára (ezekre a corvinákra azonban Mátyás jelvénye, a fekete holló helyett a lengyel fehér sas került). 1492 után azonban már nagy valószínűséggel megszűnt a könyvfestő műhely. Az itt dolgozó scriptorok és illuminátorok nagy része visszament Itáliába, vagy a főpapi udvarokban folytatta munkáját. Az 1490-es évek második felétől a Corvina Könyvtáron végleg a pusztulás lesz úrrá.

Se külföldi vásárlás, se másoltatás nem gyarapítja; sőt az egykori pompás tárolás is roppant alacsony szintre esik vissza. Ulászló és II. Lajos (1506-1526) uralkodása alatt megkezdődött a könyvtár legértékesebb példányainak az elhurcolása. Ebben élen jártak a külföldi követek csakúgy, mint a (bécsi) humanisták. Az állomány nagy része azonban még megvolt, egészen 1526-ig, amikor Szulejmán bevette Budát.

A szultán a várost leégette, a királyi palota kincseit - valószínű, hogy a corvinák nagy részével együtt - pedig birodalmába szállíttatta. Számos példány került keletre, főleg Konstantinápolyba, illetve feljegyzések tanúskodnak egyes könyvek elpusztításáról is. A magyar közvélemény azonban nem hitte, hogy a híres könyvtár elveszett volna. A későbbiekben számos sikertelen magyar és külföldi próbálkozás történt a könyvtár visszaszerzésére (Bethlen Gábor, Pázmány Péter, I. Rákóczi György, Esterházy Miklós stb.). Először Péter Lambeck (1628-1680) bécsi udvari könyvtáros volt az, aki 1666-ban bejutott a könyvtárba, azzal a feladattal, hogy az udvari könyvtár számára megszerezze a corvinákat. Sajnos azonban ő is csak három (címer nélküli) példányt vihetett magával. Buda 1686-os visszafoglalása után mintegy 300 db-ot a hasonló stílusú könyvekből a bécsi császári könyvtárba vittek. Ezek azonban egyszerű, dísztelen, címer nélküli példányok voltak csupán. Valószínű, hogy ez az oka annak, hogy a török nem zsákmányolta el őket. A corvinák azonban mégsem tűntek el nyomtalanul, hisz a Nyugat-Európába „menekített” példányok a legértékesebbek voltak (főleg görög szerzők művei eredeti nyelven, vagy fordításban) és ezek jelentős mértékben hozzájárultak a humanizmus fejlődéséhez. A bécsi humanizmus virágzása is nagymértékben köszönhető a corvináknak, hiszen az udvar humanistái rengeteg könyvet készítettek a corvinák anyagát alapul véve. A 19. sz. elején az volt az általános vélemény, hogy egyetlen corvina sem maradt Magyarországon. Ezt 1861-ben Rómer Flóris (1815-1889) bencés tanár megcáfolta, ugyanis a győri püspöki könyvtárban egy hiteles corvinát talált. Ez Flavius Blondus „Romae instauratae libri III." műve, amit Flóris egy cikkében részletesen ismertetett. A corvináról feltételezhető, hogy a kezdetektől az országban volt. Egy másik könyv az ún. „lövöldi corvina”, melyet Mátyás ajándékozott a lövöldi kolostornak. Szintén ide sorolható a Ransanus-kódex is, amely Mátyásnak készült ugyan, de halála miatt már nem kerülhetett be a könyvtárba. Később azonban, mint Bakócz Tamásnak (1442-1521) ajándékozott könyv került az országba, majd onnan az Illésházyak dubnici könyvtárába; végül Jankovich Miklóson (1773-1846) keresztül a Széchényi Könyvtárba jutott. Később erőteljesebb kísérletek indultak a corvinák visszaszerzésére. Egyik példa, amikor gróf Teleki Sámuel (1845-1916) 1805-ben Strassburgban megtalált egy Tacitus-corvinát, majd megvásárolva az általa alapított marosvásárhelyi könyvtárban helyezte el. 1830-ban a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Könyvtárába került két corvina, melyek közül az egyik Ransanus-kódex volt. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának alapítója, gróf Teleki József (1790-1855) külföldről szerzett meg egy corvinát, melyben egy itáliai a humanista Mátyást dicsőíti. 1869-ben a Széchényi Könyvtár négy corvinával gyarapodott Ferenc József által, melyet II. Abdul Aziz (1830-1876) szultántól kapott. Különösen termékeny év volt a gyarapodás szemszögéből az 1877-es, mikor II. Abdul Hamid (1842-1918) szultán mintegy 35 corvina kódexet ajándékozott a Széchényi Könyvtárnak. A 35 könyv közül viszont csak 9 viseli az eredeti kötést, a többi példányon egységes török bőrkötés található. 1889-ben Vámbéry Ármin (1832-1913) turkológus egy konstantinápolyi útja során a Topkapi könyvtárból szerzett egy corvinát, melyet az Akadémiai Könyvtárának ajándékozott. 1897-ben Bosznia-Hercegovina egyik múzeumából sikerült megszerezni a raguzai Domonkos-rendiektől oda jutott Cyrillus-corvinát. Nevezetes dátum volt 1932, amikor is Magyarország és Ausztria közt létrejött a velencei kultúr-egyezmény, mely elismerte a monarchia felbomlását kulturális szempontból is; így számos nevezetes corvina (számszerűleg 16) - köztük a Képes Krónika és az Anonymus - került a Széchényi Könyvtárba. 1936-ban a Bessarion-corvinát Göttweigből, 1939-ben a Mantuanus-kódexet pedig Ernst Lajos (1872-1937) könyvárus hagyatékából vásárolta meg a Széchényi Könyvtár. Az utolsó sikeres beszerzés 1964-ben, Londonban a Sotheby cég árverésén történt, ahol sikerült megvásárolni a Cyprianus-corvinát. Mátyás halálakor még 1500-2000 corvina létezett, ebből mára már csak 212 maradt ránk, melyet két világrész 12 könyvtárában őriznek. A legtöbb Németországban és Ausztriában található, mintegy 58 db (ebből a bécsi Nemzeti Könyvtárban 31). Olaszországban 39 kódex, a Vatikáni Könyvtárban 9, míg az Egyesült Államokban 4 db van. A magyarországi kötetszám pedig csak 53 db, a fennmaradt corvinák alig egynegyede.

A könyvtár felépítése

Mátyás könyvtára azonban nemcsak a hatalmas könyvállományáról volt híres, hanem pompás berendezettségéről is, mely könyvtárosának, Ugoletonak köszönhető. Mátyás budai könyvtárát elsősorban Naldo Naldi dicsőítő költeményéből ismerhetjük meg:

"Négyszög-alak terem áll benn, a palotának a mélyén. Sziklából fejtett kő- és téglafalakra merészen. Bolthajtásnak az íve hajol alá a magasból. Két magas ablaka déli verőfényt messzi sugároz. A csoda fogja el azt, aki látta művészi tökélyét."

A budai palota délkeleti - Dunára néző oldalán – a második emeleten volt megtalálható a könyvtárhelyiség, egy félkör alakú előcsarnokhoz csatlakozó két teremben. A könyvtár mellett helyezkedett el a csillagvizsgáló, ahol az udvari csillagászok (Regiomontanus, Ilkuszi Márton) tevékenykedtek, s innen nyílott az ajtó Mátyás dolgozószobájába is. A palota kapuja fölötti felirat figyelemre méltó:

"Érc, márvány és könyv nem hagy enyészni soha.".

A magas boltozatú könyvtárhoz az állomány gyarapodásának okán később egy másikat is kellett csatolni. A terem két színes-üveg ablaka gondoskodott a világosságról. A terem boltozatára azt a csillagállását festették fel, amikor Mátyást cseh királlyá koronázták. A falak mentén foglaltak helyet az aranyozott polcok három sorban. Ezeken a könyvek hátsó kötéstáblájukra fektetve, szakok szerint csoportosítva helyezkedtek el.

Ez a különleges tárolási mód volt az oka annak, hogy a könyvekhez jelentős méretű helyiségekre volt szükség. A könyveket aranyos szövésű leplekkel takarták le, ezzel is védve őket a portól. A többi könyvet – ami már nem fért el a polcon – a polc alatti, gazdagon díszített szekrényekben helyezték. Megközelítőleg vagy 2000-2500 kötetre tehetjük a kódexek és nyomtatott könyvek számát a budai könyvtárban. A könyvtár használóinak ókori háromlábú székek voltak elhelyezve. Ehhez azonban még hozzájött Beatrix királyné 50-60 szerkönyvet tartalmazó gyűjteménye, valamint a papi testületek teológiai, liturgiai és egyházjogi anyaga a maga 600-800 kötetével. Elmondható tehát, hogy a budai palota könyveinek száma összesen mintegy 3000 volt. A könyvek körülbelül kétharmada az ókori klasszikusok és humanisták műveit tartalmazta (fele-fele arányban), egynegyede pedig az egyházatyáékat. A többi mű pedig a Biblia, egyházi szerkönyv; valamint filozófia, csillagászat, teológia, természet- és orvostudomány, műépítészet és hadtudomány tárgyköreit tartalmazó alkotás. Tartalmát nézve tehát a tudományok szinte minden ága képviselve volt a kor színvonalának megfelelően. A könyvtár típusa magánkönyvtár, főúri, illetve uralkodói könyvtár. Stílus szerint azonban humanista könyvtár volt, vagyis sokban eltér korunk tudományos könyvtárától. A feladat nem az állomány növelése, a legújabb művek beszerzése, hanem a befejezettség; vagyis az ókori - romlatlan - irodalom összegyűjtése volt. Ez főleg az ókori (klasszikus) görög és latin szerzők műveiből, valamint a kereszténység első századaiban élt egyházatyák szerzeményeiből és irodalomból állt. Mátyás két híres könyvtárosa Galeotto Marzio és Taddeo Ugoleto is humanista műveltségű egyének voltak. A könyvtár évi gyarapodása úgy 50-70 könyv lehetett, de Vitéz János és Janus Pannonius kegyvesztése után az elkobzott könyveikkel együtt ez a szám öt-hatszázra szaporodhatott, így gyarapodott látványosan a könyvtár állománya. A beszerzés módja: elődeitől örökölt művek, tanulmányai során beszerzett könyvek (amelyek egyszerűbb kivitelezésűek, később kerültek díszkötésbe), megrendelésre készült és a tisztelőitől ajándékba kapott kódexek. Mátyás azonban nemcsak könyvgyűjtő, hanem olvasó is volt, szívesen olvasott könyvtára anyagából. Jártas volt mindenféle témában; így olvasott történetírókat, filozófiai és teológiai műveket, hadtudományi irodalmat és csillagászatot. Sokrétű – széles kiterjedésű - tudásra tett szert, aminek köszönhetően minden témához hozzá tudott szólni. Ezen időtöltését próbálta elterjeszteni udvarában, még a világi urak körében is. A könyvtár méreteiben és gazdagságával csak V. Miklós (1397-1455) pápa vatikáni vagy Frigyes urbinói herceg (1444-1482) könyvtárával volt összevethető. Hasonlóan gazdag könyvgyűjtemény az akkori Európában az említetteken kívül nem volt. Mátyás világhírű könyvtára alkalmas lett volna arra, hogy későbbi korok részére az ország első nemzeti könyvtárának alapját képezze, ha méltó utódok kezébe került volna és a történelmi események nem pusztítják el.

A corvinák díszítése

Hunyadi Mátyás könyvgyűjtő munkássága két korszakra oszlott fel: az első szakasz 1467-től 1472-ig, második szakasz 1476-től 1490-ig tartott. Az előbbi korszakban inkább csak a könyvek tartalma érdekelte a királyt, míg a másodikban már díszítésük is; hódolva az akkori reneszánsz pompakedvnek. Az egyszerű indafonatos díszítést fokozatosan felváltották Mátyás saját, díszes kötései. Az előbbit még csak a címerek és néhol egy-két szerény lapszéldísz - például puttók – alkották, a későbbi könyvek azonban már bonyolultabb kötéssel és díszítéssel lettek ellátva. A könyvek kötése többféle lehetett: általában meggypiros bőrkötés (kecske vagy borjúbőr), illetve zöld, kék, lila selyemkötés; valamint néhány esetben bársonykötés. A rajtuk lévő címerek (magyar és a hunyadi címer) aranyozottak, csatjaik pedig zománcozott ezüstcsatból készültek. A lapok élét is aranyozással díszítették. Az előlapot többféle motívum díszíthette. Az illuminátorok és miniátorok (Gherardo, Giovanni dai Libri, Francesco del Chiero, Attavante) lapkeretdíszekkel, benne kandeláberekkel, puttókkal, medaillonokkal, abban alakos ábrázolással (Mátyás, Beatrix, a szerző vagy bibliai motívumok), vignettákkal és miniatúrákkal, valamint arabeszkekkel tették egyedi műalkotássá a könyvet. Egyes kódexek kezdő lapján (mivel címlapot abban az időben még nem alkalmaztak) tipikus reneszánsz architektonikus miniatúra található oszlopokkal, a háttérben a tájjal. Az alakok közt még a kánonképekben is gyakran felismerhető Mátyás király és Beatrix alakja, sőt az ifjú Corvin Jánosé is. A 71 eredeti kötésben fennmaradt kódex közül 27 bársonykötésű. Ezeknek a sajátossága, hogy a könyvnek a kötés által nem védett, tehát kinyitható hosszoldalán színes festéssel díszített, jellegzetes aranymetszés van, melyen zöld, kék, rózsaszínű és sárga szalagfonadékok vagy leveles indák közt a mű rövidített címe olvasható. Fennmaradt továbbá 43 eredeti bőrkötésű Corvin-kódex is, amelyek formája szintén elárul egyet-mást a könyvtárban való elhelyezéséről. A széleiken levő apró lyuk arról tanúskodik, hogy vékony ezüst- vagy aranylánccal voltak polcaikhoz erősítve. A művek címét nem az első, hanem a hátsó kötéstáblára préselték, mégpedig annak felső részére; e bőrkötésű könyveket tehát a rézsútosra állított és bársonnyal bevont polcdeszkákon mellső táblájukra fektették, mert címük csak így tűnhetett szembe. A lapkeretdísz sarkaiban lévő képek valójában szimbólumok voltak, mindegyikük valamilyen jelentéssel bírt. A sárkány a bátorság; a méhkas a szorgalom; a kút az elmélyülés, bölcsesség; a hordó a mértékletesség; a gyűrű a hit; az éggömb az igazságosság; az acél és kova az erő és a szellem; a homokóra pedig a cselekvéseket siettető idő felhasználása jelentette. A corvinák fő díszének viszont mindenképp az egységes címer tekinthető, mely Ugoleto könyvtárosságának köszönhető. A megrendelt, de főleg ajándékként készült kódexek első lapjának keretdíszébe már régóta szokás volt belefesteni a tulajdonos címerét is.

Vitéz Jánosnak is számos ilyen kódexét ismerjük. Ettől az esetleges címeralkalmazástól azonban - amivel már egy-két korai corvinán is találkozunk - egészen eltérő, újszerű jelenség az, hogy a Corvina Könyvtár számára az eredetileg címer nélkül készült kódexeket is tömegesen, akciószerűen látták el a tulajdonos címerével, mintegy exlibrisével.

A fönnmaradt corvináknak jelentős részében ugyanis azonos kéztől származó, egységes típusú címer látható: négyosztatú címerpajzs, amelynek első és negyedik mezejében a vörös-ezüst magyar vágásos címer, a második és harmadik mezőben, vörös alapon a koronás, kétfarkú, ezüst cseh oroszlán, középen a szívpajzsban kék alapon fekete holló van; a Hunyadi család címere. Az oroszlán teste vaskos, zömök, fején az aranykorona aránytalanul nagy, a címerpajzs fölött a korona széles, lapos. A címer köré festett kisebb-nagyobb díszek többnyire erősen elütnek a kódex eredeti festésétől. Ezeknek a címereknek és díszeknek a mestere a „Mátyás király első címerfestője" nevet kapta a művészettörténeti szakirodalomban. Ismerünk olyan corvinákat is, amelyeknek bár szerény, de egész díszítése az ő kezétől származik.

Hivatkozás

Kódexek a középkori Magyarországon, Kiállítás az országos Széchényi Könyvtárban/ szerk. Belák Béla, Budapest: Interpress, 1985.

Berkovits Ilona: Magyar kódexek a XI-XVI. században. Budapest: Magyar Helikon, 1975.

Csapodi Csaba, Csapodiné Gárdonyi Klára, Szántó Tibor: Bibliotecha Corviniana, Budapest: Magyar Helikon, 1967.

Ernst H. Gombrich: A művészet története. Budapest: Glória Kiadó, 2002.

Éber László: Művészeti lexikon. Budapest: Győző Andor, 1935.

Fitz József: A magyar könyv története 1711-ig, Budapest: Magyar Helikon, 1959.

Galli Katalin: A könyv története. I. A kezdetektől a 15. század végéig Budapest:

konyvtar.hu/wiki/Corvina

Rabindranath Tagore:

Áldozati énekek

17.

Csak szeretetre várok, hogy aztán végre kezébe adjam
magam. Ezért lett oly késő, s ezért terhel ilyen mulasztásoknak
bűne.
Az emberek jönnek írásaikkal, törvénykönyveikkel, hogy
szorosan megkössenek, én azonban mindig kisiklom kezeik
közül, mert csak szeretetem ébredésére várok, hogy aztán végre
kezébe adjam magam.
Az emberek gáncsolnak, nemtörődömséggel vádolnak; s
kétségtelenül igazuk is van, ha pirongatnak.
A vasárnapnak vége van, s a szorgos üzletemberek számára
vége minden munkának. Azok, kik hiába hívtak, nagy bosszúsan
már visszamentek. Csak szeretetem ébredésére várok, hogy
magamat aztán végleg kezébe adjam.

Mácz István
Az ember (mikor és hogyan) igaz, jó, szép?

Az Igaz nem hivalkodik. (Önmaga értéke eléggé kiált.) Mégis kiáltani kell az igazságot, mert szerény hangját kevesen hallják az információk hangzavarában. A Jó nem kérkedik. (Önmaga értéke elegendő ajánlás.) Mégis rá kell mutatni a jóságra, mert titkos működését kevesen veszik észre a rossz tettek rikoltó tényei mellett.

Fegyverekben bíznak a hatalmasok. Fegyverek által övéké a győzelem, a hatalom. – Elfelejtik (eszükbe sem jut), hogy minden fegyver, ami eddig volt és majd lesz, tehetetlen az igazsággal, a szépséggel, a jósággal szemben.

A fegyvereken nyugvó uralkodók nevét még a politikai történelem is elfelejti, hát még a hétköznapi ember? Ám az Igazak, a Jók neve, az emberségükben Szépek neve le nem nyugvó napként, mint eszmény fénylenek évszázadokon át.

Szeretnék igaz lenni. Szeretnék jó lenni. – Mit tegyek, hogy szép legyek?!

A pénz igazzá nem tesz. A pénz által jóvá sem lehetsz. Szépséget pénzért venni nem lehet. –Mégis kifizetődő igaznak lenni: a nyugodt lelkiismerettel fizet. A jót a megelégedés teszi gazdaggá. A született és/vagy szerzett szépség jutalma a boldog önértékelés. – Ezekhez mérten mit ér a pénz?!

A hazug fél az igazságtól. A gonosz nem bírja elviselni a jóságot. A rút szívét irigység fojtogatja a szép láttán. Tehát szenved a hazug, a gonosz és a rút. Örvend a szép, a jó, az igaz!

Igaz vagyok, ha gondolataim, szavaim, tetteim összhangban vannak. Jó vagyok, ha szeretem önmagam és ily szeretettel szeretem embertársaim; és ha teljes szívből, egész elméből, minden erőből szeretem az Istent. – Igaz és jó voltom pedig széppé teremt!

Ha azt mondjuk: „igaz” ember, azt a maga teljességéről állítjuk. A „jó” ember sem kívülről vagy belülről az, hanem a maga mivoltában, így a „szép” ember sem lehet csupán azért szép, mert külsejében tetszetős. A maga belső-külső teljességében kell kiváltania tetszésünket, hogy szépnek ismerjük el.

A tüdőt a levegő élteti. A lelket az igazság, jóság és a szépség. Lélegzetvételünk juttatja tüdőnkbe a levegőt. „LÉLEKzetvételünk” pedig annyi, mint felismerni az igazságot, a jóságot és látni a szépet.
Lélegzetvétel nélkül nem élhet az ember. „LÉLEKzetvétel” nélkül meghal a lelkünk.

Az igazságot tisztelő igaz. A jóságot szerető jó. A szépség csodálója szép. – Jutalmuk nem marad el.

Amikor egészséges vagyok, szomjazom és iszom az igazságot; akarom és csodálom a szépséget; ölelem a jóságot – éltet engem.
Ha beteg vagyok, a szépség álmokkal vigasztal; az igazság reményemet erősíti; a jóság meggyógyít.

Igazság nélkül szegény vagy, jóság nélkül koldus, szépség nélkül (semmi) üres.

Aki igaz, gazdag. Aki jó, bővelkedik. Aki szép, elégedett.

Ne bántsd a magyar szellemet és alkotóerőt, mert önmagadat és Európát is megfosztod egy szebb jövő lehetőségétől!

A Magyar Irodalmi Hírlevelet szerkeszti: Fenyvesi Miklós

http://irodalmihirlevel.freewb.hu/

Terjeszti a Kárpáti Harsona

http://www.karpatiharsona.info